

РЕЦЕНЗИЯ

От: **доц. д-р Ивайло Живков Илиев**, катедра „Управление“, УНСС –
София, професионално направление 3.7. Администрация и управление,
Научна специалност „Социално управление“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна
степен „доктор“ по докторска програма „Управление“ в
УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното
жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №
3554/03.12.2024 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Лорета Любенова Трайкова**

Тема на дисертационния труд: **ЛИДЕРСКИ МОДЕЛИ В
МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ**

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма „Управление“ към катедра
Управление, факултет Управление и администрация на УНСС, съгласно Заповед №
323/10.02.2023 г. на Ректора на УНСС. Обучението е осъществено в свободна форма
през периода 2023-2024 г.

Лорета Трайкова е завършила бакалавърска степен по „Икономика на транспорта“ (2004–2008) в Университета за национално и световно стопанство (УНСС) – София, след което продължава с три магистратури в същия университет: „Счетоводство и контрол“ (2008–2010), „Управление на международни проекти“ (2011–2012) и Бизнес администрация със специализация „Висш мениджмънт“ (2020–2021). Образованието ѝ е тясно свързано с професионалния ѝ път, който включва над 13 години опит в държавния сектор. В момента заема позицията на държавен вътрешен одитор в Народното събрание (от 2010 г. до сега), където извършва одитни ангажименти за увереност и консултиране.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем от 218 страници, от които 185 страници основен текст. В структурно отношение включва списък на таблиците, списък на фигурите, списък на снимките, увод, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература - 415 източника и 16 приложения, в съответствие с поставените цели и формулираните задачи. В основният текст са включени 43 таблици, 17 фигури и 23 снимки.

Актуалността на темата е неоспорима, особено в съвременната политически нестабилна обстановка в страната. Има нарастваща нужда от лидери в публичния сектор, които притежават не само административни умения, но и способности за ефективно управление посредством лични качества и характеристики. Фокусът върху местното самоуправление в България е особено подходящ, тъй като кметовете играят значима роля в обществения живот, представлявайки непосредствена връзка между властта и населението.

Целта на дисертацията за създаване на методика за усъвършенстване на лидерски модели в местното самоуправление, е конкретна и насочена към решаване на практически значими проблеми. Тя адресира нуждата от по-добри и по-ефективни методи за оценка на лидерството в публичния сектор, като предоставя рамка, която може да бъде използвана както за оценка на кандидатите, така и за развиване на техния лидерски потенциал. Задачите са формулирани ясно и логично следват целта на изследването. Те покриват както теоретичната рамка на лидерството, така и практическия процес на събиране и анализ на данни, което ще позволи на автора да постигне поставената цел.

Предметът и обектът на изследване са ясно дефинирани и взаимосвързани. Това позволява задълбочено изследване на лидерските качества на кметовете и как те влияят върху тяхната ефективност като управленци.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Изложението на дисертационния труд показва, че авторката е проучила задълбочено теоретичните и методологическите основи на лидерството, както и различни възможности за оценка на личностни характеристики. Формулирала е изследователска теза и четири хипотези за нейното доказване или отхвърляне. За събраните и обработване на емпиричните данни са подбрани и използвани различни научни методи, което допринася за направения анализ.

Първата глава е посветена на теоретичния контекст на лидерството и предлага детайлен исторически и философски преглед на концепцията от античността до съвременността. Разгледани са основополагащите аспекти на лидерството, включително неговата същност, видовете лидерство и факторите, които влияят върху идентифицирането на лидери. Особено внимание е отделено на личностните качества, харизмата и лидерските стилове, както и на ключовата роля на емоционалната и социалната интелигентност. Тези характеристики са задълбочено анализирани чрез понятия като емоционална регулация и признаци на характера. Финалната част от главата се фокусира върху лидерството в местното самоуправление в България, очертавайки особеностите на ролята на кметовете, техните основни функции и правомощия съгласно българското законодателство. Изведени са изводи, които полагат основите на емпиричните изследвания в следващите глави.

Втората глава разглежда подробно разработената методика за изследване на лидерството в местното самоуправление. Основният фокус е върху възможностите и предизвикателствата при провеждане на интернет-базирано емпирично изследване. Представени са стъпките за избор на изследователски методи, формиране на генерална съвкупност и осъществяване на контакт с респондентите. Специално внимание е отделено на използвания инструментариум, който включва разработването на личностен профил, анализ на личностните типове по типологията на Майерс-Бригс, оценка на харизмата и трансформационното лидерство, както и измерване на емоционалната интелигентност. Освен това, методиката включва външна оценка от служителите в

общинските администрации. Главата завършва с представяне на начините за анализ на събраните данни, което подготвя основата за тяхното интерпретиране в третата глава.

Третата глава е емпирична и се фокусира върху прилагането на разработената методика за оценка на лидерството на кметовете в България. Проведените изследвания анализират личностните профили, типовете по Майерс-Бригс, харизматичното лидерство, лидерските стилове и емоционалната интелигентност на респондентите. Особено внимание е отделено на влиянието на харизмата и емоционалната интелигентност върху управленските стилове в българските общини. Чрез изследването се установяват взаимовръзки между основните фактори с високи резултати от самооценките и оценките на служителите. Главата завършва с представяне на модел за лидерство в местното самоуправление, както и с изводи, препоръки и възможности за бъдещи приложения на методиката. Предложени са насоки за последващи изследвания, които биха допринесли за задълбочаване на познанията в областта.

Цялостната разработката е отлично структурирана и логически последователна. Поставените задачи са изпълнени, а направения анализ недвусмислено показва задълбоченото вникване в разглежданата проблематика.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд приносите са разделени в три групи, а именно теоретични, методологични и практико – приложни. Според авторката „теоретичните приноси се изразяват в разширяване на полето на научното познание в областта на лидерство, като са доказани нови зависимости“, което е направено на база проведеното изследване. Макар да звучат убедително, са доказани единствено на база апробираната методика. Липсата на подробен статистически анализ, на база представителна извадка, който да демонстрира значима корелация или причинно-следствени връзки между тези фактори, ограничава достоверността на изводите.

Методологичните приноси са три и се изразяват в адаптиране и използване на няколко различни изследователски инструмента за оценка и самооценка. Адаптацията на инструменти с висока психометрична надеждност в български контекст представлява значителен напредък за изследванията в областта на лидерството и личностната психология.

Практико-приложните приноси са отличаващи се по обхват и полезност. Разработената авторова методика за оценка на лидерството е не само апробирана, но и

ясно ориентирана към практическо приложение в различни социални, управленски и образователни контексти. Тази методика предлага надеждни инструменти за идентификация и подбор на лидери, което я прави полезна за централната и местната власт, както и за консултантски и обучителни организации.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В дисертационни труд са описани шест научни публикации, пет самостоятелни и една в съавторство, както следва:

1. **Трайкова, Л.**, (2023). Charisma as a factor of the formation of leaders in the municipal administration on the territory of the Republic of Bulgaria. Journal of Management Sciences and Applications. Faculty of Management and Administration University of National and World Economy. Volume 2(2), p. 265 – 273. ISSN: 2815 - 3030;
2. **Миронова, Н., Трайкова, Л.**, (2023). Емоционалната интелигентност като фактор за формиране личността на лидера в общинската администрация на територията на Република България. Икономически и социални алтернативи. Издателски комплекс – УНСС. София. Брой 4, с. 109 – 121. ISSN (print): 1314 - 6556; ISSN (online): 2534 - 8965;
3. **Трайкова, Л.**, (2024). Влиянието на харизмата и емоционалната интелигентност върху стила на управление в общинската администрация на територията на Република България. Икономически и социални алтернативи. Издателски комплекс – УНСС. София. Брой 1, с. 143 – 156. ISSN (print): 1314 - 6556; ISSN (online): 2534 - 8965;
4. **Трайкова, Л.**, (2024). Лидерски стил в българските общини. Научни трудове. Издателски комплекс – УНСС. София. Брой 3, с. 175 – 191. ISSN (print): 0861 - 9344; ISSN (online): 2534 - 8957;
5. **Трайкова, Л.**, (2024). Съществени личностни характеристики за формиране личността на лидера в общинската администрация на територията на Република България. Докторантски четения 10. Публична администрация в развитие: Презареждане. Издателски комплекс – УНСС. София, с. 45 – 82;
6. **Трайкова, Л.**, (2024). Идентифициране на личностните типове на кметовете в местното самоуправление в България по типологията на Майерс – Бригс.

Икономически и социални алтернативи. Издателски комплекс – УНСС. София.
Брой 3, с. 78 – 88. ISSN (print): 1314 - 6556; ISSN (online): 2534 - 8965.

Пет от шестте публикации са в научни списания, индексирани във вторични научни бази. Всички публикации са по темата на дисертационния труд и представят пред научната общественост съществени резултати, постигнати с него. Количеството и типът на публикациите са достатъчни, за да бъдат покрити минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат е в обем от 52 страници. По структура и съдържание коректно отразява съдържанието на дисертационния труд. Посочени са задължителните елементи от съдържанието на дисертационния труд. Коректно са отразени структурата и съдържанието на дисертацията и са посочени както научните и научноприложни приноси, така и публикациите по темата на дисертационния труд. Степента на отразяване на съдържанието на труда в автореферата позволява формиране на обща представа за него.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Критични бележки може да бъдат отправени към всяко научно изследване и те да бъдат от различно естество. При вътрешно обсъждане в катедрата на дисертацията отправих бележки по отношение на съдържанието, външния вид и цялостната концепция. Забелязвам, че със значителна част от тях дипломантката се е съобразила. Тук ще си позволя единствено да отбележа забележимото разфокусиране на разработката между желанието за обобщаване на лидерски модел (или по-скоро профил) в местната власт и разработването и апробирането на методика в тази посока. Имам препоръка свързана с продължаването на работата и изследванията в тази интересна и перспективна област.

Към докторантката имам следните въпроси:

1. В глава втора са описани адаптацията на редица методики, включително типологията на Майерс-Бригс и въпросници за харизматично и трансформационно лидерство. Какви предизвикателства срещнахте при адаптацията на тези инструменти за българските условия?

2. По какъв начин виждате реалните възможности за приложение на разработената методика в местната власт?

8. Заключение

Разработката на докторант Лорета Трайкова притежава характеристиките на дисертационен труд за придобиване на научната и образователна степен „доктор”, като демонстрира нейните умения да идентифицира и изследва важен научен проблем, да обобщава различни гледни точки, да изследва практиката и да формулира заключения.

Резултатите и приносите, изложени в разработката, ми дават основание да изразя своята положителна оценка за дисертационния труд на тема „Лидерски модели в местното самоуправление”. Въз основа на това, препоръчвам на членовете на Научното жури да присъдят на Лорета Любенова Трайкова образователната и научна степен „доктор” по докторска програма „Управление” в професионално направление 3.7 Администрация и управление.

03.01.2025 г.

Гр. София

Подпис:

(доц. д-р Ивайло Илиев)

R E V I E W

From: **Assoc. Prof. Dr. Ivaylo Zhivkov Iliev**, Department of Management, University of National and World Economy – Sofia, professional field 3.7. Administration and Management, Scientific specialty "Social Management"

Regarding: The doctoral dissertation for the award of the educational and scientific degree "**Doctor**" in the doctoral program "Management" at the University of National and World Economy (UNWE)

Basis for the submission of the review: I am part of the scientific jury for the defense of the doctoral dissertation according to Order No. 3554/03.12.2024 of the Vice-Rector for Research and Development of the UNWE.

Author of the doctoral dissertation: **Loreta Lyubenova Traykova**

Topic of the doctoral dissertation: ***LEADERSHIP MODELS IN
LOCAL GOVERNMENT***

1. Information about the dissertation candidate

The dissertation candidate studied under the doctoral program "Management" at the Department of Management, Faculty of Management and Administration of the UNWE, in accordance with Order No. 323/10.02.2023 of the Rector of the UNWE. The education was carried out in a free form during the period 2023-2024.

Loreta Traykova graduated with a Bachelor's degree in "Transport Economics" (2004 – 2008) at the University of National and World Economy (UNWE) – Sofia, after which she continued with three Master's degrees at the same university: "Accounting and Control" (2008–2010), "International Project Management" (2011–2012) and Business Administration with a specialization in "Senior Management" (2020–2021). Her education is closely related to her professional path, which includes over 13 years of experience in the public sector. She currently holds the position of State Internal Auditor in the National Assembly (from 2010 to present), where she performs assurance and consulting audit engagements.

2. General characteristics of the presented doctoral dissertation

The dissertation has a volume of 218 pages, of which 185 pages are main text. Structurally, it includes a list of tables, a list of figures, a list of photographs, an introduction, an exposition in three chapters, a conclusion, a list of literature used - 415 sources and 16 appendices, in accordance with the set goals and formulated tasks. The main text includes 43 tables, 17 figures and 23 photographs.

The relevance of the topic is undeniable, especially in the current politically unstable situation in the country. There is a growing need for leaders in the public sector who possess not only administrative skills, but also the ability to effectively manage through personal qualities and characteristics. The focus on local self-government in Bulgaria is particularly appropriate, as mayors play a significant role in public life, representing a direct link between the government and the population.

The purpose of the dissertation to create a methodology for improving leadership models in local government is specific and aimed at solving practically significant problems. It addresses the need for better and more effective methods for assessing leadership in the public sector, providing a framework that can be used both for assessing candidates and for developing their leadership potential. The tasks are formulated clearly and logically follow the purpose of the study. They cover both the theoretical framework of leadership and the practical process of collecting and analyzing data, which will allow the author to achieve the set goal.

The subject and object of the study are clearly defined and interrelated. This allows for an in-depth study of the leadership qualities of mayors and how they influence their effectiveness as managers.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

The presentation of the dissertation shows that the author has thoroughly studied the theoretical and methodological foundations of leadership, as well as various options for assessing personality characteristics. She has formulated a research thesis and four hypotheses for its proof or rejection. Various scientific methods have been selected and used for the collection and processing of empirical data, which contributes to the analysis.

The first chapter is devoted to the theoretical context of leadership and offers a detailed historical and philosophical overview of the concept from antiquity to the present day. The fundamental aspects of leadership are examined, including its essence, types of leadership and factors that influence the identification of leaders. Particular attention is paid to personal qualities, charisma and leadership styles, as well as the key role of emotional and social intelligence. These characteristics are analyzed in depth through concepts such as emotional regulation and character traits. The final part of the chapter focuses on leadership in local government in Bulgaria, outlining the specifics of the role of mayors, their main functions and powers according to Bulgarian legislation. Conclusions are drawn that lay the foundations for empirical research in the following chapters.

The second chapter examines in detail the developed methodology for researching leadership in local government. The main focus is on the opportunities and challenges of conducting an Internet-based empirical study. The steps for choosing research methods, forming a general population and contacting respondents are presented. Special attention is paid to the tools used, which include the development of a personality profile, analysis of personality types according to the Myers- Briggs typology, assessment of charisma and transformational leadership, as well as measuring emotional intelligence. In addition, the methodology includes an external assessment by employees in municipal administrations. The chapter concludes with a presentation of the methods for analyzing the collected data, which prepares the basis for their interpretation in the third chapter.

The third chapter is empirical and focuses on the application of the developed methodology for assessing the leadership of mayors in Bulgaria. The conducted research analyzes the personality profiles, Myers- Briggs types, charismatic leadership, leadership styles and emotional intelligence of the respondents. Particular attention is paid to the influence of charisma and emotional intelligence on management styles in Bulgarian municipalities. The research establishes interrelationships between the main factors with high results from self-

assessments and employee assessments. The chapter concludes with a presentation of a leadership model in local government, as well as conclusions, recommendations and opportunities for future applications of the methodology. Directions for subsequent research are proposed that would contribute to deepening knowledge in the field.

The overall thesis is well structured and logically consistent. The tasks set have been accomplished, and the analysis clearly demonstrates a deep understanding of the issues under consideration.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

In the dissertation, the contributions are divided into three groups, namely theoretical, methodological and practical - applied. According to the author, "theoretical contributions are expressed in expanding the field of scientific knowledge in the field of leadership, as new dependencies have been proven", which was done on the basis of the conducted research. Although they sound convincing, they have been proven only on the basis of the approved methodology. The lack of a detailed statistical analysis, based on a representative sample, which would demonstrate a significant correlation or cause-and-effect relationships between these factors, limits the credibility of the conclusions.

The methodological contributions are threefold and are expressed in the adaptation and use of several different research instruments for assessment and self-assessment. The adaptation of instruments with high psychometric reliability in the Bulgarian context represents a significant advance for research in the field of leadership and personality psychology.

The practical contributions are distinguished by their scope and usefulness. The author's developed methodology for assessing leadership is not only tested, but also clearly oriented towards practical application in various social, managerial and educational contexts. This methodology offers reliable tools for identifying and selecting leaders, which makes it useful for central and local governments, as well as for consulting and training organizations.

5. Evaluation of dissertation publications

The dissertation describes six scientific publications, five independent and one co-authored, as follows:

1. **Traykova, L.**, (2023). Charisma as a factor of the formation of leaders in the municipal administration on the territory of the Republic of Bulgaria, Journal of Management Science and Applications. Faculty of Management and Administration University of National and World Economy, Volume 2(2), p. 265 – 273. ISSN: 2815 - 3030;
2. **Mironova, N., L. Traykova**, (2023). Emotional intelligence as a factor in shaping the personality of the leader in the municipal administration on the territory of the Republic of Bulgaria. Economic and social alternatives. Publishing complex – UNWE. Sofia. Issue 4, pp. 109 – 121. ISSN (print): 1314 - 6556; ISSN (online): 2534 - 8965;
3. **Traykova, L.**, (2024). The influence of charisma and emotional intelligence on the management style in the municipal administration on the territory of the Republic of Bulgaria. Economic and social alternatives. Publishing complex – UNWE. Sofia. Issue 1, pp. 143 – 156. ISSN (print): 1314 - 6556; ISSN (online): 2534 - 8965;
4. **Traykova, L.**, (2024). Leadership style in Bulgarian municipalities. Scientific works. Publishing complex – UNWE. Sofia. Issue 3, pp. 175 – 191. ISSN (print): 0861 - 9344; ISSN (online): 2534 - 8957;
5. **Traykova, L.**, (2024). Essential personal characteristics for forming the personality of the leader in the municipal administration on the territory of the Republic of Bulgaria. Doctoral readings 10. Public administration in development: Recharging. Publishing complex – UNWE. Sofia, pp. 45 – 82;
6. **Traykova, L.**, (2024). Identifying the personality types of mayors in local self-government in Bulgaria according to the Myers- Briggs typology, Economic and social alternatives. Publishing complex – UNWE. Sofia. Issue 3, pp. 78 – 88. ISSN (print): 1314 - 6556; ISSN (online): 2534 - 8965.

Five of the six publications are in scientific journals indexed in secondary scientific databases. All publications are on the topic of the dissertation and present to the scientific community significant results achieved with it. The quantity and type of publications are sufficient to cover the minimum national requirements for acquiring the ONS "doctor".

6. Evaluation of the abstract

The presented abstract is 52 pages long. In terms of structure and content, it correctly reflects the content of the dissertation. The mandatory elements of the content of the dissertation are indicated. The structure and content of the dissertation are correctly reflected and both the scientific and applied scientific contributions, as well as the publications on the topic of the dissertation, are indicated. The degree of reflection of the content of the work in the abstract allows for the formation of a general idea of it.

7. Critical notes, recommendations and questions

Critical remarks can be made to any scientific research and they can be of a different nature. During an internal discussion in the department of the dissertation, I made remarks regarding the content, appearance and overall concept. I notice that the graduate candidate has complied with a significant part of them. Here I will only allow myself to note the noticeable defocusing of the development between the desire to generalize a leadership model (or rather a profile) in local government and the development and testing of a methodology in this direction. I have a recommendation related to the continuation of work and research in this interesting and promising area.

I have the following questions for the doctoral candidate:

3. In Chapter Two, you described the adaptation of a number of methodologies, including the Myers-Briggs typology and charismatic and transformational leadership questionnaires. What challenges did you encounter in adapting these tools to Bulgarian conditions?
4. How do you see the real possibilities for applying the developed methodology in local government?

8. Conclusion

The development of doctoral candidate Loreta Traykova possesses the characteristics of a dissertation for the acquisition of the scientific and educational degree "doctor", demonstrating her skills to identify and research an important scientific problem, to summarize different points of view, to examine practice, and to formulate conclusions.

The results and contributions presented in the thesis give me reason to express my positive assessment of the dissertation work on the topic "Leadership Models in Local Self-Government". Based on this, I recommend that the members of the Scientific Jury award Loreta Lyubenova Traykova the educational and scientific degree "Doctor" in the doctoral program "Management" in the professional field 3.7 Administration and Management.

03.01.2025

Signature:

Sofia

(Assoc. Prof. Dr. Ivaylo Iliev)